

Opleiden tot moreel wereldburgerschap

Is Leeuwarden de poort naar de wereld? Wel volgens Bert Vroon, directeur van de Christelijke Hogeschool Nederland (CHN) te Leeuwarden. Hij heeft recht van spreken, want de CHN heeft voor zijn internationaal georiënteerde studies campussen geopend in Qatar en Zuid-Afrika, terwijl er op Aruba één op stapel staat. Een Grand Tour (studieroute) langs de verschillende campussen brengt studenten over de hele wereld. Mogelijk voegen Bali, Thailand en India zich hier binnenkort bij.

Michel Gastkemper

'Raymond Mahlaba, de 84-jarige oud-gouverneur van de Oostkaap en vriend van Nelson Mandela, die ook 26 jaar gevangen heeft gezeten op Robbeneiland, opende vorig jaar de campus in Port Alfred. Hij heeft zich verbonden met dit initiatief. Toen ik hem vroeg waarom, zei hij: 'Het gaat om de impuls. Zuid-Afrika heeft behoefte aan bekwame en moreel hoogstaande mensen. Er is door de apartheid in dertig jaar geen zwarte elite opgeleid.' In september opent Mahlaba bij ons in Leeuwarden het hogeschooljaar.'

Bert Vroon, 56 jaar, zit aan tafel in zijn caravan op het terrein van De Reehorst in Driebergen, waar hij de zomerconferentie van het Origenes-Instituut, 'In de geest of buiten de geest', bijwoont. Vier jaar geleden vroeg de Raad van Toezicht van de CHN hem een nieuw concept te ontwikkelen. De heersende mening was dat hogescholen zich regionaal dienden te versterken, grootschaliger te worden en te fuseren, anders konden ze niet overleven. Vroon koos voor een tegendraadse opstelling en niet te doen wat iedereen al doet. Trefwoorden: kleinschalig, waardengestuurd, meer dan alleen intellectueel, vooral ook internationaal en intercultureel.

'In mijn visie is een christelijke hogeschool juist nu nodig. De christelijke identiteit kan zorgen voor een bewuste ontwikkeling op het gebied van de moraliteit. Dat betekent ook respect hebben voor waarden van anderen en het uitwisselen van waarden met elkaar. Op de campus van Doha in Qatar kwam sjeik Feisal met een delegatie op bezoek. Omdat je niet alles zelf kunt en afhankelijk bent van anderen, zoeken wij samenwerking met zakelijke partners waarbij wederzijdse financiële verplichting voorop staat. Ik vroeg de sjeik waarom hij een christelijke hogeschool koos. Hij zei: 'Vanwege jullie waarden en respect voor de islamcultuur.' In Qatar bestaat gescheiden onderwijs voor jongens en meisjes. Daar moeten we uiteraard rekening mee houden. Maar de studenten en docenten zullen ook naar Nederland komen en andere dingen meekrijgen. Je hebt respect nodig voor een andere cultuur, hoe anders die ook mag zijn. En de ervaringen die je opdoet, zullen je altijd in beweging zetten.'

Terwijl elders de 'contacturen' tussen student en docent verminderen en overall, met behulp van informatie- en communicatietechnologie (ICT), onderwijs op afstand in zwang raakt, is Vroon juist voor de fysieke ontmoeting. 'ICT kent geen emotie en nonverbale communicatie, terwijl in de relatie tussen docent en student het juist zo belangrijk is gekend te worden. Wij willen een morele sensitiviteit ontwikkelen opdat mensen niet alleen 'voor zichzelf gaan'. De keuzes van de student zijn zijn of haar eigen verantwoordelijkheid. Wij geven echter de vermogens en competenties mee om het eigen morele handelen te kunnen toetsen. Dat zijn geen opgelegde waarden, ook geen christelijke. Het wil zeggen dat de student zich bewust is van de achterliggende waardensystemen. Dat de CHN bijbels geïnspireerd is, wordt heus wel zichtbaar.'

In de benadering van de Christelijke Hogeschool Nederland maakt het gesloten waardensysteem plaats voor open grenzen. Dat geeft ruim baan aan internationaliteit en interculturalisatie, waarbij de kleinschaligheid borg staat voor de intimiteit van de ontmoeting. Vroon: 'De hogeschool wordt zo een nieuwe christelijke gemeenschap waar het gesprek met elkaar gevoerd wordt.' De CHN heeft in totaal zesduizend studenten, wat weinig is in vergelijking met hogescholen in de Randstad die er soms wel 20.000 hebben. De campus in Zuid-Afrika bestaat een jaar en heeft nu vijftig studenten, die in Qatar bestaat drie jaar en heeft honderdvijftig studenten. De bedoeling is om er na vier jaar zeshonderd te hebben, waarvan in Port Alfred driehonderd nationaal en driehonderd van andere campussen, en in Qatar respectievelijk vijfhonderd en honderd. De studenten krijgen twee diploma's: een van de CHN en een van het land waar de campus staat. Het is niettemin het onderwijssysteem van de Christelijke Hogeschool Nederland, die ook de docenten benoemt en de eigen modules aanpast aan de cultuur ter plekke. Integratie wordt ook mogelijk doordat in Zuid-Afrika in de township twee basisscholen zijn geadopteerd, waar per jaar 24 studenten van de CHN PABO en sociaal-agogische studies terecht kunnen. Zij verblijven op de campus en gaan met een bus naar de school. Zodoende kunnen zij ook binnen deze veilige infrastructuur meedoen. De studenten verkeren met elkaar op de campussen, waar zij eten, slapen, studeren. Zij komen in contact met andere nationaliteiten, wat gestimuleerd wordt door de Grand Tour langs de verschillende campussen. Door de informele contacten met lokale studenten leren zij de diverse subculturen kennen en nemen zij deel aan sociale acties rondom de campus. Het onderwijs wordt vanuit Nederland bekostigd. Kost en inwoning moeten de studenten daarentegen zelf betalen, bijvoorbeeld door er speciaal voor te werken of het uitgaan ervoor te laten schieten, maar dat hebben zij er graag voor over.

Qatar, buurland van Saoedi-Arabië in de Perzische Golf, vormt een poort naar de Arabische wereld, Zuid-Afrika is multicultureel. Overall is het onderwijs Engelstalig. Aruba wordt de poort naar de Latijns-Amerikaanse wereld. Wanneer Thailand en India erbijkomen, staat men respectievelijk midden in de boeddhistische en de hindoeïstische cultuur. Bali vormt weer een smeltkroes van culturen.

Een hotel managen in de Arabische wereld of een recreatiepark in Japan besturen, wordt mogelijk met een diploma van de CHN. De samenwerking met zakelijke partners heeft leerbedrijven opgeleverd zoals een pretpark, een hotel en een wildpark, waarin studenten vaardigheden kunnen inoefenen. Maar ook een reisbureau en een radiozender (evenementenzender) zitten erbij. Ieder land biedt weer eigen mogelijkheden. In Zuid-Afrika beschikt de school over een eigen leerhotel en wildpark, waardoor een semester 'wildlife management' (met lodges – verblijf – in een wildpark) aangeboden kan worden. In dezelfde categorie valt het semester 'sustainable tourism'. In Qatar is nog geen specifieke module ontwikkeld, maar gezien de waarde van rein voedsel in de islamitische cultuur is iets met 'food' goed denkbaar. Terwijl in Aziatische vestigingen weer een module 'community tourism' tot de mogelijkheden behoort.

Vroon: 'In Port Alfred is in de township, in het kader van small business and retail management gefinancierd door de CHN, een bakkerij geopend waar zes mensen werken. Zij oefenen individueel ondernemerschap door te bakken en zelf te verkopen. Het vergroot het zelfrespect, terwijl ze tegelijkertijd iets waardevols voor anderen maken.' Het is dan ook de kern van dit hogeschoolonderwijs dat je met hoofd, hart en handen studeert. Een integrale opvoedingsvisie die echte ontwikkeling voor jonge mensen van 17 tot 23 jaar biedt. Niet alleen op het gebied van intellect, maar ook van houding, gedrag en emotie.

De spirituele ontmoeting is een ander belangrijk punt. Bijvoorbeeld door naast de eigen kapel gebedsruimtes voor moslims en boeddhisten in te richten. Dan krijg je een andere inkleuring van een hogeschool. 'Daar heb ik aanvankelijk ook moeite mee gehad', vertelt Vroon. 'Ik ben een trouw lid van de Nederlandse Hervormde Kerk, ben ook jaren lid van het Dagelijks Bestuur van het CDA geweest. Maar ik heb geleerd dat je jonge mensen op een nieuwe manier moet benaderen. Religiositeit is een universeel vermogen en hangt niet

aan één godsdienst, zo'n 'competentie' moet je bewust ontwikkelen. Ook hier geldt begrip en respect. Vragen als wat medemenselijkheid is, moeten individuele keuzes van mensen worden. Daarvoor zijn in het verleden instituties altijd verantwoordelijk geweest. We komen nu in het Westen aan de grenzen van het individueel-materiële. Je kunt wel zes keer per jaar op vakantie gaan of tien auto's voor de deur hebben, maar het houdt een keer op. Daardoor worden de grenzen van het immateriële weer toegankelijk, dat wordt nu juist makkelijker. In onze samenleving klopt de geestelijke wereld aan de deur, omdat we aan de grenzen van het materiële zijn gekomen. De kracht in hogescholen gaat vaak op aan personeelsbeleid, financiën en organisatorische systemen. Wij willen die kracht met het nieuwe concept omvormen voor onze christelijke identiteit. Ook al zwemmen we tegen de stroom in.'

Bert Vroon is door het concept helemaal begeistert, het is een jongensdroom die uitkomt. 'We operen in de pioniersfase van het vormen van morele wereldburgers.'

Artikel uit: **Motief, maandblad voor antroposofie** - nr. 66, September 2003

© Antroposofische Vereniging in Nederland

www.antroposofie.nl